Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування Золотоніського психоневрологічного інтернату Черкаської області

18.09.2026

м. Черкаси, 2026 рік

І. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі - НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19[1], 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 18.09.2026 групою НПМ здійснено відвідування Золотоніського психоневрологічного інтернату, Черкаської області (далі – Інтернат, Заклад, ПНІ).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Вовк Вікторія Миколаївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Строкань Сергій Ігоревич, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Тарановська Юлія Анатоліївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Шваля Костянтин Вадимович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Проценко Людмила Петрівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Інтернат розташований за адресою: вул. Монастирська, 5, с. Бакаївка, Золотоніського р-ну, Черкаської обл., 19733.

Керівник Закладу - директор Лисенко Сергій Володимирович.

Згідно з Положенням про Золотоніський психоневрологічний інтернат, що затверджене розпорядженням голови Черкаської обласної ради від 28.03.2018 № 86-р, Золотоніський психоневрологічний інтернат є стаціонарним інтернатним закладом для соціального захисту, що призначений для тимчасового або постійного проживання осіб із стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров’я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування в інтернаті.

Засновником Інтернату є Черкаська обласна рада, яка в установленому чинним законодавством порядку представляє спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст Черкаської області та здійснює управління об’єктом комунальної власності.

Засновником делеговано окремі повноваження Департаменту соціального захисту населення Черкаської обласної державної адміністрації, який є органом управління в межах та обсягах визначених чинним законодавством України.

Основними завданнями Інтернату є забезпечення прав та інтересів підопічних, створення належних умов для проживання, соціально-побутового обслуговування, денної зайнятості (заняття творчістю, дозвілля, навчання, добровільна праця тощо) та надання медичної допомоги підопічним, надання соціальних послуг підопічним, проведення комплексу реабілітаційних заходів відповідно до індивідуального плану реабілітації, що складається за формою, затвердженою Міністерством соціальної політики, сім'ї та єдності України.

Загальна площа території Закладу становить 3,7 га на якій розміщені житлові корпуси, господарські приміщення, будівлі підсобного господарства та інше. Також на території облаштовані квітники, встановлені альтанки, пішохідні доріжки викладені тротуарною плиткою. Приміщення Інтернату раніше належали монастирю. В 50-тих роках минулого століття почалася розбудова Закладу та змінився його профіль, а саме Інтернат став психоневрологічним.

Потужність Закладу становить 105 осіб. На час відвідування в Інтернаті перебувало 110 підопічних, з них 102 чоловіки та 8 жінок. Крім цього, з загальної кількості підопічних, в Інтернаті перебувало 8 внутрішньо переміщених осіб та 24 недієздатних підопічних (з них у 13-ти підопічних директор установи є опікуном).

В Інтернаті діє одне відділення – стаціонарного догляду (для чоловіків). Проте, після 24 лютого 2022 із районів, де ведуться активні бойові дії в Заклад переведено 8 жінок.

Штатним розписом передбачено 91 штатну одиницю, фактично зайнято 90 посад, 1 посада вакантна (прибиральник службових приміщень).

В Інтернаті є власне підсобне господарство, за яким закріплено 27,4 га землі, в т.ч. ріллі – 19,73 га, пасовища, сінокоси – 7,7 га.

Для харчування підопічних вирощуються такі сільськогосподарські культури: картопля, помідори, огірки, кабачки, капуста, морква, столові буряки, цибуля, редис, а для відгодівлі тварин - пшениця, кукурудза. Утримується поголів'я великої рогатої худоби (5 корів) та 37 голів свиней, що дає змогу Закладу забезпечувати підопічних повністю м'ясом та молоком власного виробництва.

Вартість харчування одного підопічного в день становить 110,45 грн., медикаментів – 31,32 грн.

Під час відвідування відбулося спілкування з підопічними та працівниками інтернату, під час якого з'ясовувався стан дотримання прав підопічних на належні умови проживання, охорону здоров'я та медичне забезпечення, на отримання ними соціальних послуг відповідно до законодавства, з урахуванням періоду запровадженого воєнного стану в країні. Скарг від підопічних на персонал або умови перебування в Закладі не надходило.

Особисті речі підопічних промарковані, у кожного є окремий осередок у стелажі, де на складі зберігаються особисті речі. Проте не усі душові кабіни обладнані гумовими килимками, підставками

Технічними та іншими засобами реабілітації підопічні забезпечені, у

достатній кількості наявні крісла колісні, ходунки.

Психологічний клімат в закладі є позитивним, директор інтернату особисто знає кожного мешканця на ім'я, підопічні відкриті до спілкування.

Мешканці закладу отримують чотириразове харчування, у тому числі і дієтичне.

В Інтернаті є ліцензія на здійснення медичної практики (витяг з відомостей Ліцензійного реєстру МОЗ з медичної практики № 13.0/48342/2-26 від 02.09.2026, наказ МОЗ України №2639 від 21.12.2019 року).

Первинну медичну допомогу підопічні отримують відповідно до декларацій, укладених з сімейним лікарем, відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 19.03.2018 № 503 «Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу». У закладі працює лікар-терапевт.

Медичне обслуговування здійснюється старшою медичною сестрою, 5-ма черговими медичними сестрами та медичною сестрою з дієтичного харчування.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 25.10.2024, за результатами якого виявлено такі порушення та недоліки:

- порушення вимог щодо зберігання та маркування продуктів харчування;
- не забезпечення належного товарного сусідства продуктів харчування у холодильному та морозильному обладнанні;
- порушення режиму харчування підопічних, зокрема встановлено неналежний інтервал між прийомами їжі та пізній час останнього приймання їжі;
- санітарно-гігієнічні приміщення не обладнано тривожною сигналізацією для забезпечення безпеки осіб з інвалідністю та маломобільних осіб;
- в окремих кімнатах виявлено перенаселення та недотримання нормативів житлової площі;
- встановлено недостатню кількість твердого інвентарю в житлових кімнатах (приліжкових тумб, стільців, столів, шаф);
- приміщення Інтернату не забезпечують належної доступності для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення;
- житлові корпуси не обладнані належними засобами доступності, орієнтування та безпеки, зокрема тактильними елементами та засобами отримання інформації для осіб із порушеннями зору.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились такі рекомендації:

1. Черкаській обласній раді:

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності; забезпечити контроль за усуненням порушень виявлених в ході відвідування Інтернату.

2. Золотоніському психоневрологічному інтернату:
забезпечити контроль за усуненням недоліків та вжити заходів щодо забезпечення безпечних та комфортних умов проживання підопічних; забезпечити встановлення у коридорі поручнів, облаштувати кімнати кнопками виклику персоналу, тощо; забезпечити дотримання вимог пункту 6 Типового положення про психоневірологічний інтернат; обладнати тривожною сигналізацією окремі санітарно-гігієнічні кімнати кнопками виклику персоналу; забезпечити організацію раціонального харчування підопічних та дотримуватись вимог Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів».

У ході відвідування встановлено, що рекомендації надані за результатом попереднього відвідування, виконані частково.

ІІ. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. Під час відвідування встановлено, що не у всіх житлових корпусах наявна пожежна сигналізація, чим порушено Правила пожежної безпеки в Україні, затверджені наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

2. Під час відвідування встановлено, що у житлових кімнат не дотримано норм площі на одного підопічного. Розміщення ліжок у житлових кімнатах є надмірно щільним: ліжка розташовані майже впритул одне до одного, а простір між ними обмежується лише невеликими приліжковими тумбочками, що свідчить про недостатність вільного простору для підопічних (фото № 1, № 2 і № 4). Згідно із пунктом 6.1.1.2 ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення» – для осіб, спроможних самостійно пересуватися, і для користувачів крісел колісних з розрахунку не менше 8 м$_2$ і 10 м$_2$ на одну особу відповідно, але не менше 10 м$_2$ і 12 м$_2$ – в одномісних кімнатах; для ліжкових хворих – не менше 8 м^2 на одну особу, але не менше 9 м$_2$ – в одномісних кімнатах.

3. У порушення Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857, в кімнатах недостатня кількість твердого інвентарю, а саме приліжкових тумб, стільців (фото № 1, № 2, № 4).

4. У всіх кімнатах підопічних, у тому числі маломобільних, відсутні кнопки виклику медичного персоналу, що може призвести до несвоєчасного надання медичної допомоги (фото № 1, № 2, № 4).

5. У кімнатах житлового корпусу на стінах наявна пліснява, що є ознакою порушення санітарно-гігієнічних умов у закладі та може становити загрозу здоров'ю підопічних (фото № 3).

6. Відсутні настінні комбіновані світильники місцевого освітлення над ліжками підопічних у житлових приміщеннях, що порушує пункт 8.3.3 ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення» (фото № 1, № 2, № 4).

7. Відповідно до пункту 6 Типового положення про психоневрологічний інтернат, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 957, проміжки часу між прийманням їжі не повинні перевищувати чотирьох годин, останнє приймання їжі підопічними здійснюється за дві години до сну. Проте в інтернаті, відповідно до графіка дня, вечеря відбувається о 19.10, а нічний сон о 22.00, отже проміжок між останнім прийманням їжі та нічним сном становить три години (фото №5).

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (статті 9, 18 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 25 Закону України «Про психіатричну допомогу»).

8. Приміщення ПНІ є недостатньо пристосованими до потреб осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення. У порушення пунктів 8.1.1. та 8.1.2. ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» приміщення відділення:

- частково обладнані засобами орієнтування для осіб із порушеннями зору.

9. Висота деяких порогів у ПНІ унеможливлює самостійне пересування осіб, які користуються кріслом колісним (фото №6).

10. Відповідно до пункту 11.9 ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» окремі санітарно-гігієнічні приміщення повинні бути обладнані тривожною сигналізацією. Кнопка сигналізації повинна передбачати можливість користування нею людиною, яка сидить у кріслі колісному (на унітазі або користується душем, яка впала і або лежить в будь-якому місці на підлозі). У той же час, у санітарно-гігієнічних приміщеннях закладу тривожна сигналізація відсутня (фото № 7, № 8, № 11).

У душовій кімнаті відсутні поручні, штанги, поворотні або відкидні сидіння, що є порушенням підпункту 11.6 ДБН В.2.2-40:2018.

Окрім того, туалетна кімната не пристосована для потреб людей, які пересуваються на кріслах колісних (фото №. 11)

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України, статті 283 та 284 Цивільного кодексу України).

11. У порушення Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.12.2003 № 584, у медичному кабінеті виявлені протерміновані лікарські засоби у великій кількості (фото № 9, № 10).

12. Ведення медичної документації в закладі не відповідає наказу Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування». Особиста медична документація підопічних ведеться в застарілій формі «історія хвороби», що не відповідає чинним формам медичної документації.

13. Відповідно до статті 23 Закону України «Про психіатричну допомогу», власник закладу соціального захисту осіб, які страждають на психічні розлади, або уповноважений ним орган зобов'язаний не рідше одного разу на рік організовувати проведення огляду осіб лікарською комісією за участю лікаря психіатра, психолога і педагога з метою вирішення питання щодо подальшого їх проживання або перегляду рішень про недієздатність. У порушення зазначених вимог, висновки комісії заповнюються формально, без об'єктивного підтвердження даних огляду в медичній документації, а в окремих випадках дані про огляд лікаря-психіатра не фіксувалися півтора року. Висновки огляду комісії не містять жодної аргументації прийнятих рішень. Зазначене дає підстави вважати такі рішення комісії недостовірними. Такий формальний підхід позбавляє підопічних реальної можливості домогтися перегляду їх цивільного статусу та можливості відновлення своїх прав.

14. У закладі не працює клінічна лабораторія, що не дозволяє проводити гематологічний контроль підопічним, які тривалий час лікуються лікарським засобом Clozapine та його аналогами, що порушує вимоги Інструкції по забезпеченню гематологічного контролю при лікуванні лепонексом (клозапіном), затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08.08.1995 № 147.

ІНШЕ

15. Згідно зі статтею 66 Цивільного кодексу України ПНІ здійснює опіку над підопічними, проте адміністрацією закладу не надсилається щорічна звітність до органу опіки та піклування щодо забезпечення прав недієздатних підопічних, як це передбачено пунктом 4.11 Правил опіки і піклування, затверджених спільним наказом Державного комітету України у справах сім´ї і молоді, Міністерства освіти України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства праці і соціальної політики України від 26.05.1999 № 34/166/131/88.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1.Черкаській обласній військовій адміністрації забезпечити:

контроль за додержанням прав підопічних;

вжиття невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та

умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності інтернату;

належний контроль за діяльністю органів опіки та піклування в частині виконання ними повноважень щодо опікунів і піклувальників.

2. Золотоніському психоневрологічному інтернату:

забезпечити обладнання всіх житлових корпусів ПНІ системами пожежної сигналізації відповідно до Правил пожежної безпеки в Україні, затверджеим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417;

забезпечити приведення площі житлових кімнат у відповідність до нормативних вимог пункту 6.1.1.2 ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення» шляхом облаштування належних умов розміщення підопічних з дотриманням установлених норм площі на одну особу;

забезпечити кімнати ПНІ необхідною кількістю придіжкових тумб і стільців відповідно до Мінімальних норм затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857;

забезпечити обладнання усіх кімнат підопічних у тому числі для маломобільних осіб, кнопками виклику медичного персоналу для забезпечення можливості своєчасного отримання допомоги;

усунути причини виникнення плісняви на стінах житлового корпусу, провести відповідну обробку уражених поверхонь та забезпечити належний санітарно-гігієнічний стан житлових приміщень;

забезпечити обладнання житлових приміщень ПНІ настінними комбінованими світильниками місцевого освітлення над ліжками підопічних відповідно до вимог пункту 8.3.3. ДБН В.2.2 – 18:2007 « Заклади соціального захисту населення»;

привести графік дня закладу у відповідність до вимог пункту 6 Типового положення про психоневрологічний інтернат, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 957, забезпечивши проведення останнього приймання їжі підопічними за дві години до нічого сну;

забезпечити належне обладнання приміщень закладу засобами орієнтування для осіб із порушеннями зору відповідно до вимог пунктів 8.1.1 та 8.1.2 ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»;

забезпечити усунення перешкод для безперешкодного пересування осіб, які користуються кріслами колісними, шляхом зниження висоти порогів до нормативних значень або облаштування доступних пандусів відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»;

обладнати санітарно-гігієнічні приміщення тривожною сигналізацією з можливістю її використання особами з інвалідністю, зокрема тими, які користуються кріслами колісними, відповідно до вимог пункту 11.9 ДБН В.2.2-40:2018;

обладнати душову кімнату поручнями, штангами та поворотними або відкидними сидіннями відповідно до вимог підпункту 11.6 ДБН В.2.2-40:2018;

забезпечити облаштування туалетної кімнати відповідно до потреб осіб з інвалідністю, які користуються кріслами колісними, з дотриманням нормативних вимог щодо габаритів приміщення, вільного простору для маневрування та розміщення необхідного обладнання;

вилучити з обігу протерміновані лікарські засоби, забезпечити їх окреме зберігання та утилізацію в установленому законодавством порядку, а також запровадити систематичний контроль за термінами придатності лікарських засобів;

забезпечити ведення особистої медичної документації підопічних відповідно до чинних форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110;

забезпечити проведення не рідше одного разу на рік комісійних оглядів підопічних відповідно до вимог статті 23 Закону України «Про психіатричну допомогу», належне документування результатів оглядів у медичній документації та обґрунтування висновків комісії з урахуванням індивідуального стану кожного підопічного;

забезпечити проведення регулярного гематологічного контролю підопічних;

забезпечити вилучення з обігу, утилізацію та знищення лікарських засобів із закінченим терміном придатності відповідно до вимог законодавства, а також запровадити систематичний контроль за термінами придатності лікарських засобів у закладі.

Додаток: фотоматеріали на 4 арк.

Керівник групи НПМ

Головний спеціаліст
Відділу сприяння роботі
регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав
людини **Вікторія ВОВК**

Фотоматеріали

фото 1

фото 2

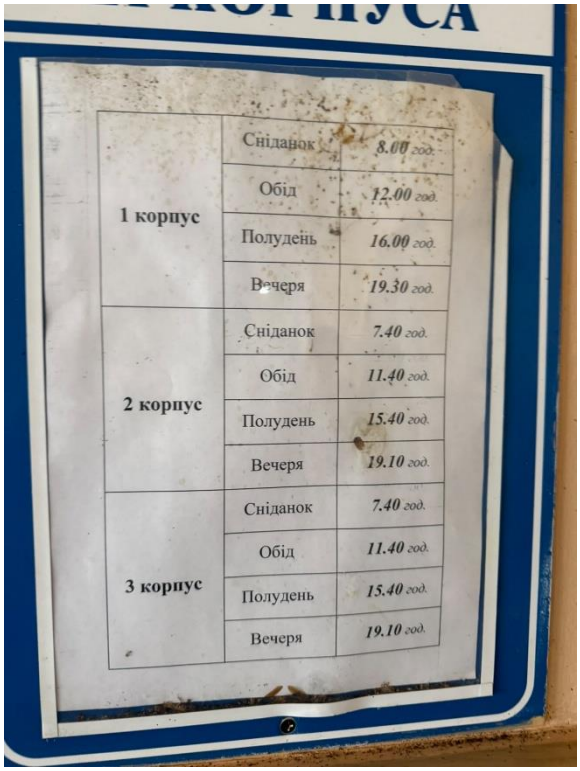
фото 3

фото 4

фото 5

1 корпус	Сніданок	8.00 год.
	Обід	12.00 год.
	Полудень	16.00 год.
	Вечеря	19.30 год.
2 корпус	Сніданок	7.40 год.
	Обід	11.40 год.
	Полудень	15.40 год.
	Вечеря	19.10 год.
3 корпус	Сніданок	7.40 год.
	Обід	11.40 год.
	Полудень	15.40 год.
	Вечеря	19.10 год.

фото 6

фото 7

фото 8

фото 9

фото 10

фото 11

